

Universitatea de Stat din Comrat

Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

Materiale didactice distributive

Universitatea de Stat din Comrat

Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

Materiale didactice distributive

Chișinău, 2020

Punctele de vedere exprimate în prezenta lucrare sunt cele ale autorilor și nu angajează în niciun fel instituțiile de care aceștia aparțin, tot așa cum nu reflectă poziția instituției care a finanțat elaborarea sau care a asigurat managementul proiectului.

Centrul Educațional PRO DIDACTICA
str. Armenească, nr. 13, mun. Chișinău, MD-2012
tel.: (022) 54 25 56, fax: 54 41 99
e-mail: prodidactica@prodidactica.md

Acest suport didactic a fost elaborat în cadrul proiectului „Promovarea și dezvoltarea educației interculturale în formarea inițială a cadrelor didactice”, implementat de Centrul Educațional PRO DIDACTICA, cu sprijinul Fundației pentru copii “Pestalozzi” din Elveția.

Director proiect: Rima BEZEDE

Coordonator proiect: Cristina BUJAC

Expert proiect: Viorica GORAȘ-POSTICĂ

Asistent proiect: Vitalie SCURTU

Echipa de autori: Maria IANIOGLO, Maria VLAH, Galina LEVINTII, Galina MUTAF, Dmitri UZUN, Irina BEANOVA, Liudmila CHIOR, Natalia CUȚITARU, Liudmila NEDU, Olga TERZI, Prascovia NICOLAEVA, Ecaterina IAMBOGLO, Irina POIDOLOVA

Biblioteca Pro Didactica
Seria Auxilia

Copertă și procesare computerizată: Nicolae SUSANU

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ PENTRU VIITORII PEDAGOGI. Materiale didactice distributive, elaborate în baza Ghidului metodologic și a suportului de curs Educație interculturală pentru viitorii pedagogi

© Centrul Educațional PRO DIDACTICA, Universitatea de Stat din Comrat.
Toate drepturile rezervate.

Tehnica *Jurnalul reflexiv*

Se înregistrează sistematic experiențe, sentimente, opinii, gânduri împărtășite cu un punct de vedere critic:

1. Care din ideile discutate vi s-au părut mai interesante?
2. Care necesită o clarificare?
3. Ce dificultăți ați întâmpinat?
4. În ce măsură cele studiate v-au satisfăcut așteptările?
5. Cum v-ar plăcea să învățați tema următoare?
6. Dacă ați putea schimba ceva, ce anume? Adăugați alte comentarii.

Tehnica *Recensământul*

Completați tabelul cu datele proprii și cu cele ale colegilor:

Nume, prenume	Ce vă place cel mai mult în activitatea dvs. de învățare la facultate?	Ce ați schimba în sistemul educațional din perspectiva interculturalității?	Dacă ați avea mai mult timp liber, ce ați face?

Ghid metodologic: pp. 6-7

Agenda cu notițe paralele

Completați tabelul de mai jos:

Concepte	Definiții lapidare	Completări/ precizări proprii
Interculturalitate	Conceptul de <i>interculturalitate</i> are o conotație interacționistă, dinamică; el trimite la schimb, reciprocitate, invită la găsirea unor forme de dialog; este un concept integrator și holistic.	
Multiculturalitate	Multiculturalitatea este o realitate a existenței în același orizont spațio-temporal a unor grupuri de indivizi raportate la mai multe culturi, care își afirmă notele specifice în mod izolat, evitând contaminările.	
Comunitate multiculturală	Spațiu de conviețuire, muncă sau relaționare a reprezentanților diverselor etnii, culturi, confesiuni.	
Democrație	Modalitate de conducere a unui sistem social caracterizat prin participarea, în diferite forme, a membrilor respectivului sistem la procesul de conducere. Caracteristic democrației este difuzarea largă a funcțiilor de conducere la nivelul grupului, colectivității; este opusă politic dictaturii, formelor unipersonale de conducere.	
Paradigmă culturală	Ansamblu de valori, credințe și metode (inclusiv tehnici de problematizare) împărtășite la un moment dat de membrii unei comunități.	
Educație culturală	Proces prin care imigranții participă la societatea de primire printr-o activitate profesională, prin adoptarea de comportamente familiale și culturale, prin învățarea limbii și a normelor de comportament etc. [4, p. 199].	
Educație interculturală	Demers de predare-învățare bazat pe principii și valori democratice, care afirmă pluralismul cultural în cadrul unor societăți diverse și al unei lumi cu un caracter puternic interdependent [C.I. Bennett, apud Nedelcu A].	
Educație interculturală	Tip/dimensiune a „noilor educații”, orientat spre formarea competenței de relaționare cu valorile și reprezentanții diverselor culturi.	
Educație multiculturală	Educație menită să clarifice identitatea etnică a cuiva și să promoveze aprecierea celorlalți, să reducă prejudecățile și stereotipurile și să promoveze pluralismul cultural și participarea egală în instituțiile sociale [4, p. 194].	
Educație incluzivă	Proces educațional care răspunde diversității copiilor și cerințelor individuale de dezvoltare și oferă oportunități și șanse egale de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație de calitate în medii comune de învățare [2].	

Ghid metodologic: pag. 8

Tehnica *PRES*

Cultura poate fi comparată cu un aisberg, doar o mică parte a căruia se găsește la suprafața apei, partea cea mai mare fiind ascunsă sub apă. Cultura în sensul cel mai larg cuprinde...

Procedura de aplicare prevede respectarea a 4 pași, aceștia fiind scriși din timp pe un poster:

- P – Exprimați-vă punctul de vedere.
- R – Faceți un raționament (judecată) referitor la punctul de vedere.
- E – Dați un exemplu pentru clarificarea punctului de vedere.
- S – Scrieți un rezumat (sumar) al punctului vostru de vedere.

Metoda *Discuție*

Discuție în baza vizionării filmului ***What is culture?***
(<https://www.youtube.com/watch?v=Me2HITQPS40>).

- **Ce este cultura?**
- **Numiți componentele constitutive ale culturii.**

Subiecte pentru discuții în grup:

1. CINE a abordat problemele legate de interculturalitate?
2. CARE sunt principalele evenimente care au marcat interculturalitatea?
3. CÂND (ce epoci istorice) conflictul dintre știință și religie a avut un caracter violent?
4. UNDE religia a devenit o sursă majoră de insecuritate și conflict intercultural?
5. DE CE islamul din Europa este apreciat drept amenințare la adresa societății europene?
6. CE avantaje și dezavantaje, pe plan cultural, ar avea R. Moldova în cazul integrării în UE?

Ghid metodologic: pag. 11

Tehnica Știu - Vreau să știu - Am învățat

Studierea suportului informațional din anexă și completarea tabelului.

Știu	Vreau să știu	Am învățat
Identitate culturală		
Diversitate culturală		
Transculturalitate		
Pluralism cultural		
Relativism cultural		
Șoc cultural		
Enculturație		
Aculturație		
Culturalism		
Grup cultural		
Valoare culturală		
Valori naționale		
Deculturație		

- ✓ Răspunsuri individuale la întrebările înregistrate la rubrica *Vreau să știu*; împărtășirea informațiilor învățate.

Identitate culturală

Identitatea reprezintă concepția organizată despre propria persoană și despre lume, constituită din valori, credințe, scopuri cărora li se dedică individul, roluri personale și profesionale (Harwood, 2010). Fiecare persoană are un singur sine, dar mai multe identități, ce variază în funcție de contextele relaționale în: familie, grup de prieteni, școală. Fiecare om caută răspunsuri la întrebările: Cine sunt eu? De unde provin? Ce vreau să devin?, în baza cărora se va constitui ulterior identitatea.

În literatura de specialitate sunt descrise conceptele de *identitate individuală și colectivă, identitate personală și socială*. Identitatea personală cuprinde caracteristicile unice pe care un individ le posedă, ceea ce îl deosebește de alte persoane. Identitatea socială cuprinde caracteristicile specifice prin comparație cu ceilalți, sau calitatea de membru al unui grup (Hogg, apud Scârneci, 2009). Identitățile pe parcursul vieții devin fluide, mobile (Baumeister, 1996), iar *Sinele* este prevăzut ca o subcomponentă a identității de-a lungul vieții realizându-se o permanentă definire și redefinire a sinelui având ca puncte de relief momentele semnificative din viața noastră: intrarea la liceu, facultate, despărțirea de cei dragi, căsătoria și altele. Sinele reprezintă imaginea pe care

o are fiecare despre propria persoană (Taylor et al., apud Iluț, 2001). Sunt descrise diferite tipologii ale sinelui:

- sine global – evaluarea competențelor unui individ din domenii variate (Adams, 2009);
- sine specific – ne manifestăm în funcție de contextele în care acționăm (apud Iluț, 2001);
- sine relațional – bazat pe interacțiunea cu ceilalți;
- sine individual – eu/ diferit de ceilalți (Seidikides și Brewer, 2001);
- sine colectiv – identificări formate în cadrul grupurilor;
- sine stabil – dat de continuitatea și coerența atitudinilor (Iluț, 2001);
- sine instituțional – bazat pe norme, standarde de grup, scopuri sociale;
- sine spontan – bazat pe nevoi și impulsuri de moment (Turner, apud Iluț, 2001);
- sine interdependent – bazat pe relații sociale;
- sine independent – centrat pe caracteristici individuale (Chelcea, 2006);
- sine intim – bazat pe slăbiciuni, nevoi proprii;
- sine public – imaginea oferită celorlalți (Abric, 2002);
- sine actual – reprezentarea imaginii prezente;
- sine ideal – ceea ce o persoană dorește să fie;
- sine dorit – ceea ce e așteptat de alții (Chelcea, 2006).

Sinele în societatea contemporană este unul ambiguu. Schimbările socioeconomice și culturale (globalizare, mobilitate socială, alternativele de comunicare prin rețele de socializare, telefoane mobile) toate duc la relații interpersonale mai superficiale datorită multiplicării contactelor interumane (Baumeister, apud. Modrea M. Imagine de sine și personalitate în adolescență. Focșani: Aliter, 2006).

Identitatea culturală se referă la identificarea cu un anumit grup sau la sentimentul de apartenență la acesta pe baza mai multor categorii culturale, incluzând naționalitatea, etnia, rasa, sexul și religia. Identitatea culturală este construită și întreținută prin procesul împărtășirii cunoașterii colective, precum tradițiile, patrimoniul, limba, estetica, normele și obiceiurile. Identitatea culturală este esența perenității popoarelor; ea conferă omului specificitate și grupurilor unitate, caracter irepetabil și ireductibil; ea constituie legătura între trecutul, prezentul și viitorul lor, cultura condiționează întreaga experiență a omului, de la naștere până la moarte. Problema identității culturale a devenit un subiect important în ultimele decenii, în context european, datorită nevoii de legitimizare a identității culturale europene ca liant al cetățenilor europeni și ca principiu unificator al diferitelor moșteniri culturale.

Identitatea culturală este un conglomerat dinamic de sentimente axiologice și de reprezentări prin care actorul social, individual sau colectiv, își determină conduitele, își construiește istoria, soluționează contradicțiile prin relaționare la alți membri ai comunității în mod satisfăcător. Identitatea culturală se poate realiza în două moduri: prin integrarea în sistemul social, într-un mod difuz dar constrângător și pregnant, și prin intermediul demersurilor educative în școală.

Ghid metodologic: pag. 11

Graficul T

Comparați conceptele de **interculturalitate** și **multiculturalitate**.
Determinați asemănările și deosebirile.

Nr.	Note definitorii	Multiculturalitatea	Interculturalitatea
1	Principiu de bază	domină multiplul, identitatea prin afiliere, dependență	domină emergența, unitatea în diversitate, cooperarea, interdependența
2	Natura conceptului	convențională, mărci separate, tradițională	narativă, integrativă, dinamică, modernă, procesuală
3	Codul de bază	natural, experiențial, social, distinct trăit	cod experiențial reglat, armonizat, trăire asumată prin reglementare
4	Focalizarea analizei	comparată, contrastivă, adițională, mozaic	tematic integrativă, constructivă, sintetic explorativă
5	Stil	învățare: cognitivă, behavioristă, observativ-modelatoare, cu ierarhie multiplă, reproductivă	unitate prin diversitate în interetnic, lingvistic, ecumenic
6	Învățare	cognitivă, behavioristă, observativ-modelatoare, cu ierarhie multiplă, reproductivă	socio-cognitivă și metacognitivă prin cooperare consensuală, reciprocă și cu nuclee de inteligență emoțională și spirituală
7	Motivații	tranzacționale, interese de grup, intrinsece, competitive	negociere/mediative, stimulativă, intrinsece, cooperante
8	Practici comunitare	practici comunitare: ușor polarizate, utilitare, vecinătate bună, acceptarea identității ontogenetice	deliberat reconciliante, opțiuni libere, coordonare, solidaritate, consens, non-indiferență, psihosociogenează a identității

Tipuri de comunicare

Analizați diferite tipuri de comunicare.

- *Comunicarea internațională* apare atunci când comunicarea are loc mai mult între națiuni și guverne, și mai puțin între indivizi.
- *Comunicare interregională*: termenul de *comunicare* se referă la procesul de schimb de mesaje între membrii aparținând culturii dominante în această țară.
- *Comunicare interracială* se manifestă în cazurile în care expeditorul și destinatarul sunt de rase diferite.
- *Comunicare interetnică*: grupurile etnice formează, de obicei, propria comunitate într-un stat sau într-o cultură; acest tip de comunicare se referă la comunicarea dintre interlocutorii de aceeași rasă, dar care aparțin unor culturi diferite.

Metoda Răspunde - Aruncă - Interoghează

Metoda RAI (Răspunde – Aruncă – Interoghează). Sunt sugerate următoarele întrebări:

- ✓ Cum definiți conceptul de *bariere de comunicare interculturală*?
- ✓ Care sunt noțiunile-cheie ale temei.....?
- ✓ Care sunt ideile centrale ale temei.....?
- ✓ Care este importanța
- ✓ Cum argumentați faptul că.....?
- ✓ Care sunt efectele.....?
- ✓ Cum considerați că ar fi mai avantajos: să..... sau să.....?
- ✓ Ce vi s-a părut mai interesant.....?

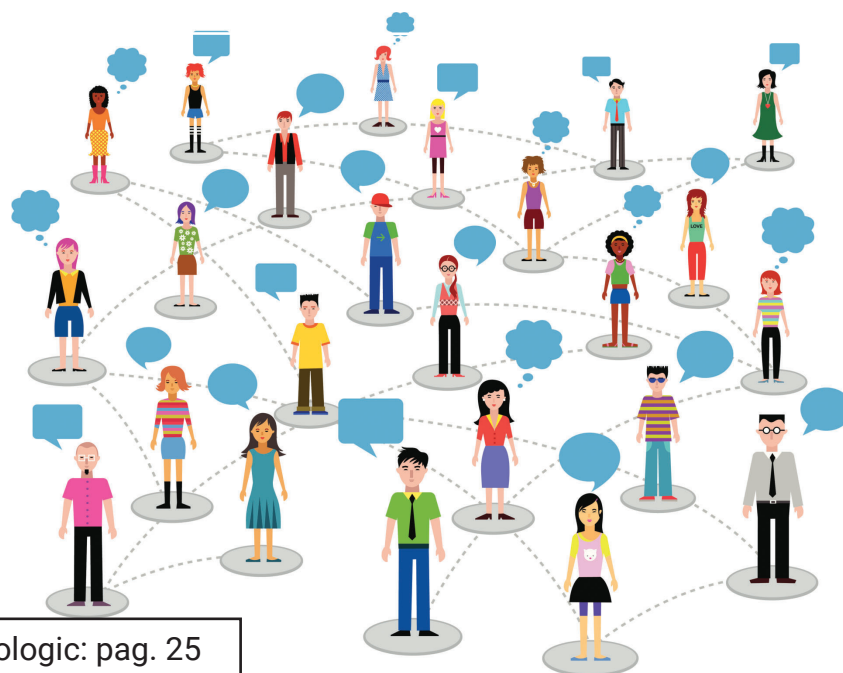

Ghid metodologic: pag. 20

Tehnica Lanțuri asociate

Completați tabelul:

Dacă curriculumul	este un document reglator și un act normativ,	atunci scopul curriculumului	este
Dacă scopul curriculumului	este concretizarea și valorificarea politicilor educaționale,	atunci curriculumul pentru învățământul primar	este
Dacă curriculumul disciplinar, alături de alte produse curriculare la disciplină	este un document proiectiv și reglator, care consemnează oferta educațională obligatorie a unei anumite discipline,	atunci unitatea de învățământ	este
Dacă activitatea de învățare	este o listă deschisă de contexte semnificative de manifestare a unităților de competențe proiectate pentru formare în cadrul unității respective de învățare,	atunci strategia	este
Dacă strategia	este un model de interacțiune a metodelor, procedeelelor, mijloacelor și modurilor de instruire,	atunci metoda	este
Dacă metoda	este calea de urmat în activitatea comună a profesorului și a celor ce învață, în vederea realizării obiectivelor instruirii,	atunci tehnica	este

Ghid metodologic: pag. 25

Tehnica *Termeni în avans*

Studentții completează casetele libere, răspunzând la întrebare.

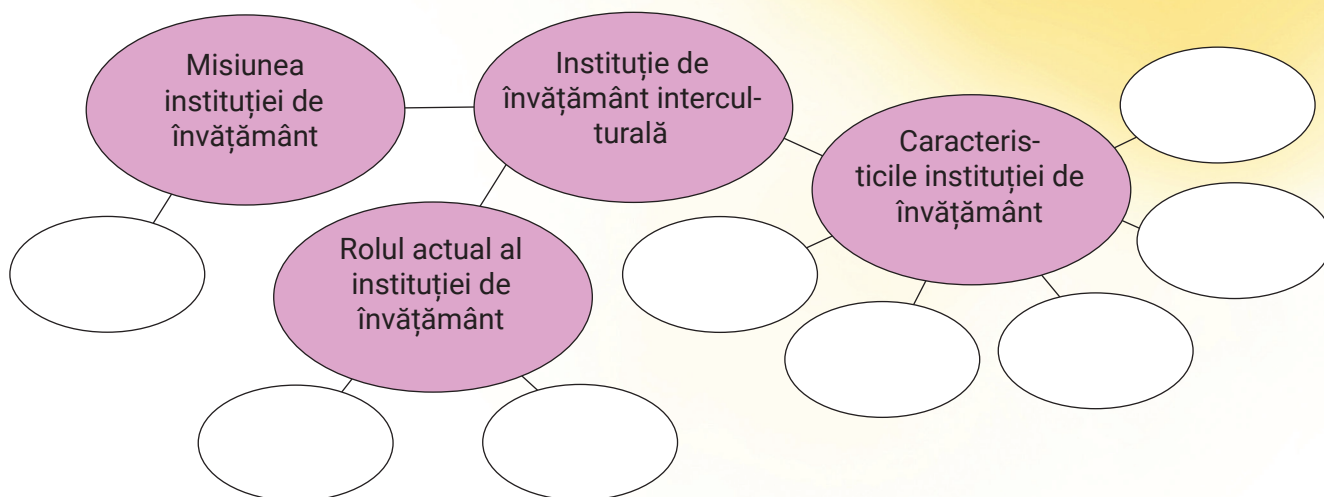
Procesul de predare-învățare interculturală cere de la profesori și de la comunitățile educative:

Deschidere <i>Față de cine/ce?</i>		Înțelegere <i>A cui?</i>	
Solidaritate <i>Cu cine?</i>		Incluziune <i>A cui?</i>	
Identitate <i>A cui? Cu cine?</i>		Transformare <i>A cui?</i>	
Sensibilitate <i>Față de cine?</i>		Glocalizare <i>A cui?</i>	
Toleranță <i>Față de cine/ce?</i>		Tratament preferențial <i>Al cui?</i>	
Asumarea drepturilor și obligațiilor <i>De către cine?</i>		Reciprocitatea dintre drepturi și obligațiuni <i>Ale cui?</i>	

(După Rivilla A.M., Mata F.S. *Didactica generală*)

Tehnica Ciorchinele

Activitate pe echipe. Scrierea unor cuvinte care le vin studenților în gând în legătură cu tema propusă. Unirea cuvintelor prin săgeți și prezentarea ciorchinelui de către grupuri. Analiza ciorchinelor propuse de grupuri și realizarea unui ciorchine comun, pe tablă.

Tehnica Ciorchinele reprezintă modelul sau ansamblul organizat al procedeelor sau modurilor de realizare practică a operațiilor care stau la baza acțiunilor parcurse în comun de profesori și studenți și care conduc în mod planificat și eficace la realizarea scopurilor propuse. Este o tehnică de predare-învățare menită să încurajeze studenții să gândească liber și să stimuleze conexiunile de idei.

Etapele:

- pe mijlocul foii se scrie un cuvânt sau o propoziție (nucleu) – studenții sunt invitați să scrie cuvinte sau sintagme care le vin în minte în legătură cu tema propusă; cuvintele sau ideile vor fi legate prin linii de noțiunea centrală;
- studenții lucrează în grupuri;
- fiecare grup prezintă „ciorchinele” propriu;
- se analizează fiecare „ciorchine” și se efectuează unul comun pe tablă sub îndrumarea cadrului didactic.

După rezolvarea sarcinii de lucru, studenții vor folosi noțiunile și legăturile create pentru a dezvolta idei despre conceptul propus.

Avantajele tehnicii:

- se încurajează participarea tuturor studenților;
- poate fi folosită cu succes la evaluarea unei unități de conținut, dar și pe parcursul predării, făcându-se apel la cunoștințele dobândite de studenți;
- stimulează conexiunile dintre idei;
- pune în evidență modul propriu de a înțelege o anumită temă;
- realizează asociații noi de idei sau relevă noi sensuri ale ideilor;
- caută căi de acces spre propriile cunoștințe.

Tehnica 3-6-3

Argumentați că abordarea interculturală a activității educaționale cu copiii dezvoltă competența interculturală și favorizează o educație reușită în contextul realității instituționale (școlii/grădiniței).

IDEI	ARGUMENTE	SUGESTII

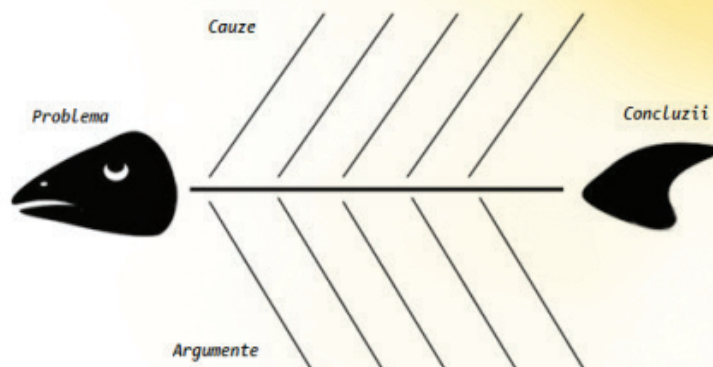

Ghid metodologic: pag. 33

Tehnica *Fishbone*

În baza organizatorului grafic expuneți importanța educației interculturale.

Determinați argumente *PRO*, numiți neajunsurile în activitatea educațională/cauze, elaborați concluzii.

M. Rey propune o serie de sugestii referitor la realizarea educației interculturale:

- utilizarea bibliotecilor, a centrelor de documentare audio-video pentru consultarea unor lucrări care să corespundă obiectivelor educației interculturale;
- studii culturale comparative;
- utilizarea noilor tehnologii ale învățării (învățământ la distanță, Internet, programe TV educative, casete audio-video, softuri educaționale);
- activități desfășurate în parteneriat cu părinții și cu reprezentanții diferitelor instituții culturale;
- participarea la evenimente culturale și sărbători locale, expoziții, concursuri, serbări, activități muzicale, în condițiile în care arta se prezintă ca un excelent pretext și ca o cale privilegiată pentru descoperirea, recunoașterea și aprecierea altor culturi;
- manifestări sportive (ocazii autentice de întâlnire, colaborare, constituire a echipelor etc.);
- organizarea de întâlniri între persoane aparținând unor culturi diferite, ca ocazie de cunoaștere și stabilire a unor noi relații de prietenie (vizite, excursii, schimburi literare, muzicale, culinare);
- exprimarea solidarității în raport cu evenimente locale sau internaționale (zile aniversare, calamități, accidente ș.a.);
- înfrățirile practicate între regiuni, orașe, comune, școli, instituții social-culturale;
- corespondența școlară (desene, casete, e-mail);
- vizite, cursuri, zile sau săptămâni de studio centrate pe un anumit aspect (artizanat, limbă, datini, religie);
- celebrarea „Zilei Drepturilor Copilului” (20 noiembrie), a „Zilei Drepturilor Omului” (10 decembrie) prin concursuri, expoziții, postere, dezbateri ș.a.

Ghid metodologic: pag. 35

Техника Чемодан, мясорубка, корзина: работа с СИМВОЛАМИ

На доске вывешиваются изображения чемодана, мясорубки, корзины.

Чемодан – это то, что пригодится в дальнейшем.

Мясорубка – эту информацию нужно переработать.

Корзина – эту информацию выброшу/забуду.

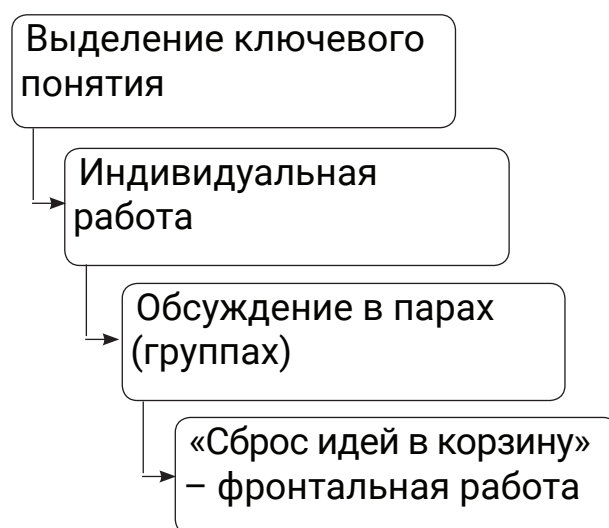
Техника Плюс – Минус – Интересно

Продемонстрировать/аргументировать, оформив в таблицу, анализ, синтез, оценку трехвексных мероприятий с точки зрения: положительных сторон (П), отрицательных (М) и перспектив, развивающих/вызывающих интерес (И). Сформулировать вывод.

П (положительные стороны)	М (отрицательные стороны)	И (интересно)

Приём Корзина идей

Актуализация знаний обучающихся по теме, обобщение накопленного опыта и подготовка к восприятию нового материала. Алгоритм работы с «Корзиной идей» приведён ниже.

Ghid metodologic: pag. 44, 47

Мини-эссе Выражение своего мнения относительно утверждения

Выражение своего мнения относительно утверждения:

«Язык отражает психологию народа, речь – психологию отдельного человека».

Время написания – 5 мин. Алгоритм написания эссе:

- ✓ Обсуждаемая тема (проблема, утверждение);
- ✓ Моя позиция;
- ✓ Краткое обоснование;
- ✓ Заключение. Публичное чтение с последующим обсуждением.

Темы эссе:

- 1) Проксемические особенности межкультурной коммуникации (дистанция, личное пространство): общее и культурно-специфичное.
- 2) Мимика как индикатор эмоционального состояния человека: общее и культурно-специфичное
- 3) Визуальный контакт как источник информации в различных культурах.
- 4) Жесты как невербальные средства общения.
- 5) Язык жестов в разных странах.
- 6) Хронемика - использование времени в процессе межкультурной коммуникации.
- 7) Такесика (рукопожатия, поцелуи, поглаживания, похлопывания и др.) в межкультурной коммуникации.
- 8) Национально-культурные особенности вербального общения.
- 9) Сравнительный анализ представителей 2-х (или 3-х культур) на основе сопоставления характерных для данной культуры средств вербальной и невербальной коммуникации.
- 10) Способы улучшения коммуникации с представителями разных культур: рекомендации по взаимодействию с людьми разных культур.

Критерии оценки эссе

№ п\п	Критерии оценивания	Баллы
1.	Наличие в эссе авторской позиции по рассматриваемому утверждению	0/1/2
2.	Обоснованность, аргументированность, доказательность высказываемых положений, связь с теоретическими положениями в науке, с теорией изучаемого вопроса	0/1/2
3.	Уместность и правильность употребления примеров	0/1/2
4.	Полнота, содержательность суждений	0/1/2
5.	В заключении четко сформулированы выводы	0/1/2
Максимальная сумма баллов/ отметка		10

Ghid metodologic: pag. 47

Значение жестов в разных странах. Особенности приветствия в разных странах

Можно ли определить психические состояния и желания людей на основе невербальных средств общения (например, жестов)? Показ различных жестов: жесты приветствия и прощания, жесты согласия и отрицания, жесты одобрения и др. Обсуждение их значения.

Подведение обучающихся к осмыслению: как и всякий другой язык, невербальный язык у каждого народа свой, поэтому у разных народов один и тот же выразительный жест может иметь различное значение.

Так приветствуют ...

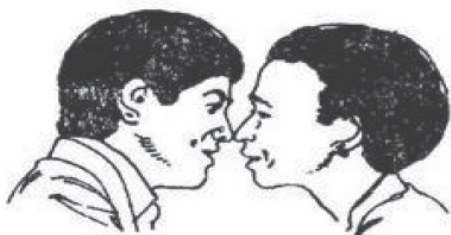
... на Гавайях

... в Индии

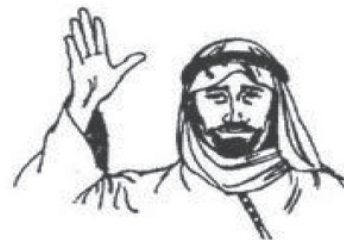
... в Ватикане

... в Новой Зеландии, Полинезии

... ЭСКИМОСЫ

... представители арабской культуры

Значение жестов в разных странах. Семязычный разговорник жестов

	"Иди сюда!"	"Здравствуй"	"Класс!"	"Да"	"Нет"
По-русски					
По-американски					
По-арабски			Жеста нет		
По-китайски					
По-французски					
По-немецки					
По-гречески					

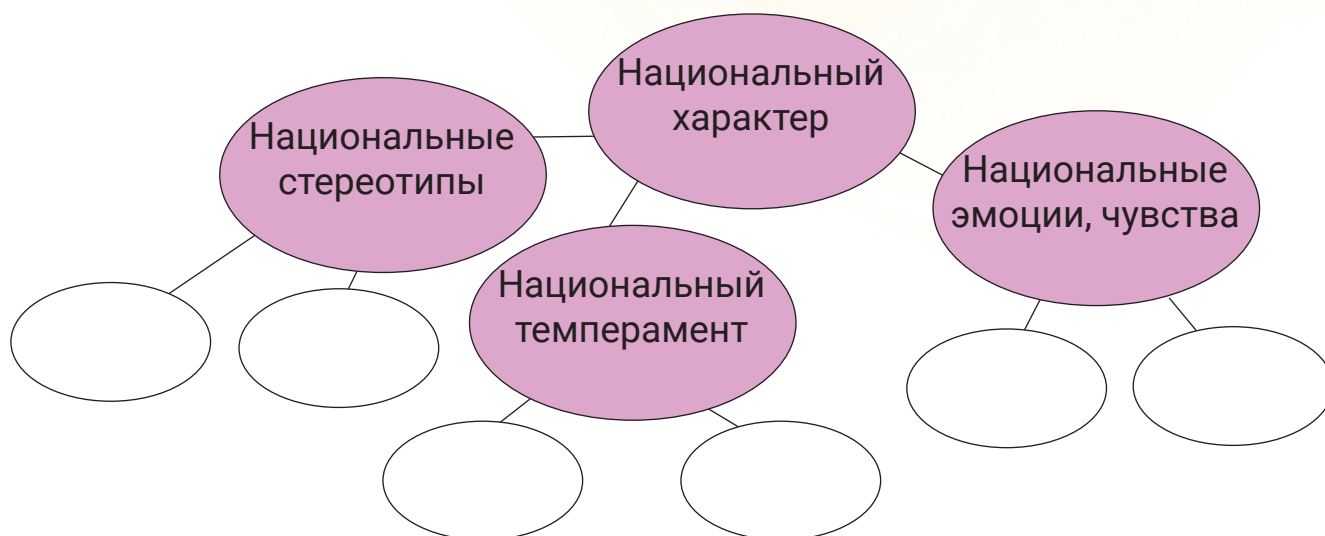
Ghid metodologic: pag. 53

Приём Кластер

Определение основных составляющих национального характера.

Алгоритм работы:

- ✓ выбор объекта для кластеризации, главной смысловой единицы;
- ✓ выделение связанных с ключевым словом смысловых единиц (слов и предложений, выражающих ключевую идею, факты, образы) и расположение их на листе вокруг ключевого слова;
- ✓ представление результатов анализа.

Notlarlan gunnuk

Terminnär	Kısadan açıklamak	Geniştän açıklamak
Kultura aradaki terbiyetmäk	Täsk – tombarlak baskı, angısında üzüm sıkêrlar.	
	Oklava – tombarlak sopa, angısı hamurun formasını düzer.	
	Susak – kabak soyu, içi boş; su,tuz, piriñç tutmaa deyni.	
	Baur – sucuk soyu.	
	Sofra – tombarlak, üç ayaklı masacık.	

Ghid metodologic: pag. 66

Техника Блиц

Анализ музыкального произведения по схеме

1.	Воспитательная ценность произведения	
Анализ литературного текста		
2.	Наличие сюжета, обращения, диалога в песне	
3.	Ритмичность литературного текста	
4.	Наиболее значительные в выразительном отношении слова	
5.	Наличие образных выражений (эпитетов, метафор, сравнений)	
6.	Сложные в дикционном отношении слова и словосочетания	
Анализ мелодии песни		
7.	Размер, темп	
8.	Динамические нюансы	
9.	Ритм, его выразительность, трудности воспроизведения ритмического рисунка	
10.	Связь средств музыкальной выразительности с текстом	
11.	Диапазон, его соответствие возрастным возможностям детей	
12.	Выводы	

Песня, танц, марш

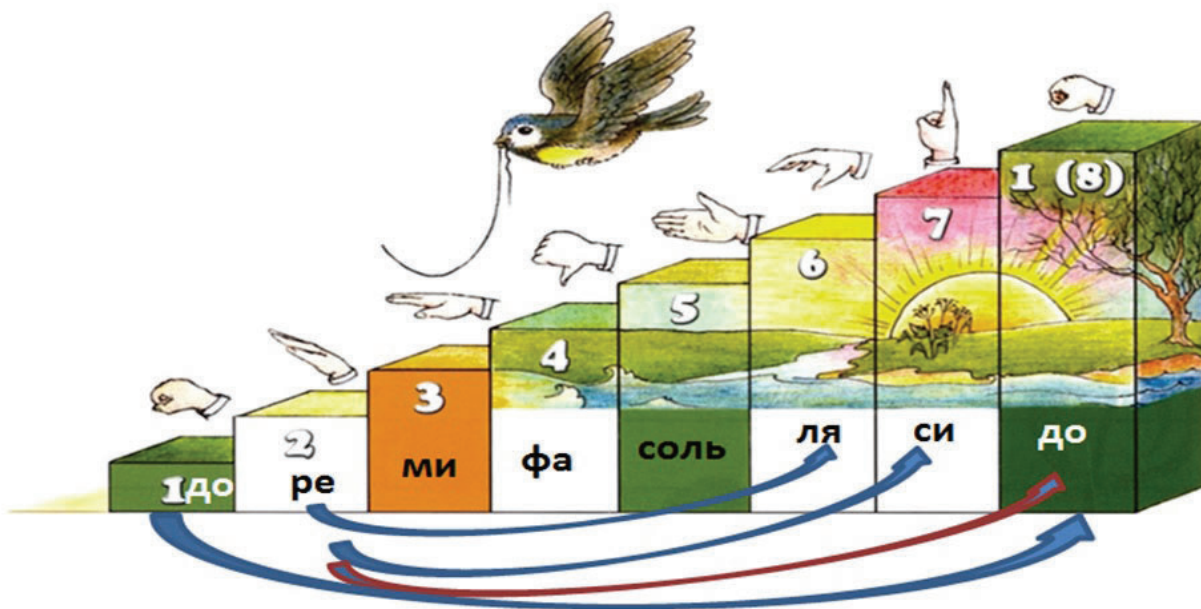
Ghid metodologic: pag. 69

Определить произведения

Определить произведения (изученные в работе) для каждой группы, учитывая возрастную диапозон и сложности в произведении:

Группа	Возраст	Диапазон
Младшая группа	3-4 года	ре - ля первой октавы
Средняя группа	4-5 лет	ре - си первой октавы
Старшая группа	5-6 лет	ре - си (до) первой октавы
Подготовительная группа	6-7 лет	(до) ре первой октавы – до второй октавы

Лесенка-звукоряд

Ghid metodologic: pag. 70

Приём Графический организатор

Заполнение таблицы *Историко-прогностический анализ идей межкультурности*. Обобщение идей о необходимости развития личности ребенка в поликультурной среде в философских и педагогических трудах ряда авторов, оформление собственной интерпретации/комментарии.

Историко-прогностический анализ идей межкультурности

Исследователь, труд	Основная идея	Возможность современной трактовки	Личный комментарий студента
Я. А. Коменский «Пампедия»	Посылки об общности людей, их потребностей и устремлений, обоснование необходимости развития пампедии – программы универсального воспитания всего человеческого рода		
А. Дистервег «Руководство к образованию немецких учителей»	Принцип культуросообразности		
П. Ф. Каптерев	Взаимосвязи национального и общечеловеческого в педагогике, где особенности, обусловленные национальными ценностями – это язык, религия, быт. Усвоение родного языка – это приобщение не только к национальным духовным ценностям, но и к общечеловеческим знаниям, формирующим научные воззрения на окружающий мир		

Н. А. Бердяев	Путь к общечеловеческому лежит через национальное, и чем больше в явлении культуры подлинно национального, тем глубже его общечеловеческое содержание		
Н. К. Рерих	Идея о «благодетельном синтезе», под которым понимается «единение культур», создающее благотворное сотрудничество людей		
М. М. Бахтин	Новые вопросы, встающие перед чужой культурой, каких она сама себе не ставила, поиск ответов на эти вопросы и новых смысловых глубин. Диалогическая встреча культур не приводит к сливанию, смешиванию, поскольку каждая сохраняет свое единство и открытую целостность, взаимообогащаясь при этом		
В. С. Библер «Школа диалога культур»	В роли механизма взаимовлияния личностей-культур выступает диалог, интерпретируемый как форма общения отдельных людей, способ их взаимодействия с объектами культуры и искусства в исторической перспективе		
Л. С. Выготский	Источники и детерминанты психического развития лежат в исторически развивающейся культуре		

Ghid metodologic: pp. 73-74

Техника Перепутанные цепочки

Соотнести представленные названия компетенций педагога с их межкультурно-ориентированной характеристикой.

№ п/п	Название компетенции	Характеристика компетенции
1	Владение технологиями проектирования и создания поликультурной среды в учебном заведении	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание технологий проектирования образовательной среды и особенностей организации поликультурной среды в учебном заведении; ✓ умение осуществлять целеполагание и планирование создания поликультурной среды в учебном заведении с использованием технологий проектирования; ✓ умение анализировать и прогнозировать риски поликультурной образовательной среды; ✓ владение методиками изучения составляющих элементов поликультурной среды в учебном заведении; ✓ мотивация к организации профессиональной деятельности в области внедрения технологий проектирования и создания поликультурной среды в учебном заведении.
2	Способность осуществлять диагностику уровня развития ребенка и детского коллектива в поликультурной среде	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание методик диагностики уровня развития ребенка и детского коллектива в поликультурной среде; ✓ умение осуществлять целеполагание и планирование процесса диагностики уровня развития детей и межличностных отношений в поликультурной среде; ✓ умение осуществлять диагностику уровня развития каждого ребенка и детского коллектива в целом в поликультурной среде; ✓ владение приемами взаимодействия со смежными специалистами в процессе диагностики уровня развития детей в поликультурной среде; ✓ соблюдение этических норм при проведении диагностики уровня развития детей в поликультурной среде.
3	Владение педагогическими технологиями организации межличностного взаимодействия в гетерогенных группах	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание основных педагогических технологий организации межличностного взаимодействия субъектов образовательного процесса в гетерогенных группах; ✓ умение осуществлять целеполагание и планирование совместной деятельности и организации межличностного взаимодействия в гетерогенных группах;

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ умение организовывать и осуществлять совместную деятельность и межличностное взаимодействие в гетерогенных группах; ✓ умение оказывать психолого-педагогическую поддержку детям в гетерогенной группе в процессе организации совместной деятельности; ✓ владение методиками оценки эффективности совместной деятельности и межличностного взаимодействия в гетерогенных группах; ✓ мотивация к организации совместной деятельности и межличностного взаимодействия в гетерогенных группах.
4	Владение способами профилактики и урегулирования конфликтов в гетерогенных группах	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание различных типов конфликтов, возникающих в разных гетерогенных группах, и способов их урегулирования; ✓ умение определять стратегии и способы разрешения конфликтов в гетерогенных группах; ✓ умение оказывать психолого-педагогическую поддержку детям из гетерогенных групп в процессе урегулирования конфликтов; ✓ владение методиками прогнозирования и предотвращения конфликтных ситуаций в гетерогенных группах; ✓ мотивация к педагогическому взаимодействию, направленному на профилактику и урегулирование конфликтов в гетерогенных группах.
5	Способность осуществлять профессиональную педагогическую деятельность в поликультурной среде	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание основных международных и отечественных нормативно-правовых документов в области поликультурного образования и их основных положений; ✓ знание основных подходов и принципов создания поликультурного образовательного пространства, изложенных в международных и отечественных нормативно-правовых документах в области поликультурного образования; ✓ знание особенностей других культур и народов (менталитет, традиции, обычаи, обряды, праздники); ✓ умение планировать и организовывать профессиональную деятельность в рамках нормативно-правовой базы, определенной международными и отечественными документами в области поликультурного образования; ✓ умение оказывать психолого-педагогическую поддержку детям с этнокультурными особенностями; ✓ владение методиками изучения этнической толерантности учащихся; ✓ мотивация к организации профессиональной деятельности в поликультурной среде.

Ghid metodologic: pp. 75-77

6	Способность разрабатывать и реализовывать программы психолого-педагогического сопровождения ребенка в гетерогенной группе	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание принципов, сущности и технологий психолого-педагогического сопровождения детей в гетерогенной группе; ✓ умение осуществлять целеполагание и планирование организации психолого-педагогического сопровождения детей с особыми образовательными потребностями в гетерогенной группе; ✓ умение реализовывать программы психолого-педагогического сопровождения детей с особыми образовательными потребностями в гетерогенной группе и осуществлять диагностику эффективности их реализации; ✓ мотивация к деятельности по проектированию и реализации программ психолого-педагогического сопровождения ребенка в гетерогенной группе.
7	Владение различными способами взаимодействия со смежными специалистами, родителями и социальными партнерами при организации поликультурной образовательной среды	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знание особенностей профессиональной деятельности специалистов разного профиля в поликультурной образовательной среде; ✓ знание проблем и запросов детей с особыми образовательными потребностями и их родителей; ✓ умение осуществлять целеполагание и планирование взаимодействия смежных специалистов, социальных партнеров и родителей детей с особыми образовательными потребностями в поликультурной среде; ✓ умение осуществлять взаимодействие со смежными специалистами, социальными партнерами и родителями в организации поликультурной образовательной среды; ✓ умение осуществлять рефлексию взаимодействия со смежными специалистами, социальными партнерами, родителями в организации поликультурной среды; ✓ мотивация к взаимодействию со смежными специалистами, социальными партнерами и родителями в организации поликультурной образовательной среды.

Приём Дневник

Записать ключевые слова по теме, которую предстоит изучить, используя вопросительные слова; сформулировать вопросы, сочетая элементы обеих колонок.

Вопросительные слова	Ключевые слова
Что?	
Какой?	
Чем отличается?	
Почему?	
и т.д.	

Техника *Подумай* – обсуди в парах – покажи

Работа с раздаточным материалом: продемонстрировать шаги танцев у разных народов.

Шаг молдавской хоры - исполнители держатся за руки, за пояса или кладут руки друг другу на плечи в цепи. Движение, в основном по часовой стрелке, состоит из серии три шага вперед и один шаг назад.

Шаг польки - представляет собой сочетание легкого пружинящего бега и подскоков: на «раз и два» – три небольших шага бегом на носках – правой, левой, правой ногой; на «и» – подскок на правой ноге, левая слегка сгибается в колене. Затем три шажка – левой, правой, левой – и подскок на левой ноге.

Дробный шаг лезгинки - распространенный вид движений, выполняемых сильными, четкими, короткими и частыми ударами ног об пол. Танцующий как бы выстукивает ногами ритм танца.

Хороводный шаг – этот вид шага используется в русских хороводах. Отличается от простого шага большей плавностью и устремленностью. Устремленный характер придают движению хорошая осанка, приподнятая голова. Движение связано с музыкой неторопливого, спокойного содержания.

Шаг гагаузской кадынжи – начинаем шагать на месте с правой ноги на счет раз, два, три; на счет четыре мы останавливаем шаг и поднимаем правое колено вверх.

Шаг польки

Шаг молдавской хоры

Шаг гагаузской кадынжи

Дробный шаг лезгинки

Ghid metodologic: pag. 83

Анализ предметно-развивающей среды, способствующей межкультурному воспитанию детей дошкольного возраста

1. Организация предметно-развивающей среды с позиции многокультурности.
 - Организация среды в учебных центрах, по критериям основных занятий, способствующих в реализации межкультурного воспитания детей:
 - ✓ Искусство (художественные традиции, элементы орнаментов разных народов);
 - ✓ Конструирование;
 - ✓ Игры (символические и ролевые) (атрибуты к сюжетно-ролевым играм, театрализованным, народным подвижным играм поликультурной направленности);
 - ✓ Обучение грамоте/библиотека (книжные уголки, фольклор – стихи, загадки, сказки, иллюстрации и тематические папки, книжки-раскраски, дидактические игры);
 - ✓ Центр настольных игр;
 - ✓ Центры воды и песка;
 - ✓ Оформление уголков патриотического воспитания (государственная символика страны, региона);
 - ✓ Оформление физкультурных уголков (атрибуты для игр с бросанием, прыжками, тренажеры для профилактики плоскостопия; картотека подвижных игр поликультурной направленности);
 - ✓ Панно *Календарь природы, Календарь дня, Мое настроение, Я сегодня здесь, Биржа труда*, тематический центр.
2. Соответствие требованиям обустройства физической среды:
 - ✓ безопасность пространства;
 - ✓ свободное перемещение;
 - ✓ сотрудничество и взаимодействие между детьми;
 - ✓ игрушки, дидактические материалы и результаты/продукты, реализованные детьми, расположенные на видном месте и под руками детей;
 - ✓ рабочие зоны, стимулирующие развитие детей во всех областях, в соответствии с возрастом.

Tehnica *Cubul*

1. Descrie/Ce valori tradiționale ale altor națiuni și comunități cunoști?
2. Compară/Compară sistemul de valori care ghidează viața, opțiunile membrilor diverselor etnii.
3. Asociază/Tezaurul cultural din perspectiva diferențelor cultural-lingvistice.
4. Analizează/Barierele de ordin cultural, dorința de a se conforma modelelor sociale, "conformismul" la ideile vechi, dar și la cele noi.
5. Aplică/Demonstrează rolul și importanța promovării în educația „cetățeanului lumii”, a cooperării și respectului pentru culturi, obiceiuri și tradiții.
6. Apreciază/Argumentează care sunt soluțiile dezvoltării toleranței și respectului între oameni și culturi de facturi diferite. Dezbateri, discuții.

Pluralismul cultural european

...Pluralismul cultural european este produsul unei istorii lungi și continue, care implică acceptabilitatea altuia, toleranța, coexistența plurală, dar cu șansa afirmării pozițiilor proprii.

Fiecare țară și-a dezvoltat și prezintă anumite caracteristici culturale, coduri, convenții, puncte de vedere și forme de comportament.

În Belgia, accentul se pune pe îndeplinirea datoriei, dar toleranța față de risc este scăzută. Important este să fii descurcăreț; este mai puțin important să fii tolerant sau gânditor.

Germania are o toleranță față de risc scăzută, accentul fiind pus pe realizarea de sine, iar conducerea și independența sunt obiective în viață.

Pentru olandezi, preocuparea este ridicată în ceea ce privește specializările și realizarea sarcinilor de serviciu, fiind mai puțin interesați de realizarea de sine. Au un grad ridicat de toleranță a riscului și preferă să fie mai degrabă reactivi decât activi, cu accent pe a fi descurcăreț.

Francezii pun mare accent pe logică și rațiune, ținând seama de opiniile individuale. Stilul și energia sunt esențiale pentru succesul organizațional. Este important să fii în aceeași măsură descurcăreț, matur, stabil și om de încredere.

Italia are un grad redus de toleranță a riscului și un grad ridicat de evitare a incertitudinii. Italienii sunt receptivi la afecțiune și căldură, dar prezintă totuși un grad ridicat de masculinitate. Sunt competitivi, dar preferă să folosească deciziile de grup și prezintă un grad moderat de distanță față de putere.

Tekstlän iş

Tekstlän iş. Gagauz yazıcıların yaratmalarından (Mariya Mercanka 'Meneşalar çıvgında' bölüm 'Sandık' ; Stepan Kuroglu 'Harmanda') halk rubalarını bulmaa hem yazdırmaa.

Sandık

O (Arpina babu) enikunu çıkardı sandıktan bükülü rubalarını. Üstündän aldı şndiki çembelerini. Taa derindä o koruyardı raametli kocasının Lambunun beendii flanisini, kuşaanı. Onnarın katında bükülüydü mor püsküllü şalinka, ani vakıdın birindä ucunda left dikiliydi – onun emişlik dartısı.

Te incä kaşmer eşil bariz. Onu koruyêr taa kızlıından. Bobası biricik kızını nazlı tutardı. Panayırdan boş ellän gezmäzdi, ona gözäl paalı işlär getirärdi. ... Buncak yıl çimen eşil renktä bariz ne yıpradı, ne da soldu – ölä gözäldi, ani şindiki vakıtta da geçimi olur.

Ölümnüklerinä taa etişmedään sandıın bir başında bükülüydü eldän örülü tantelili hem daracacık pembä şiritlän kauklu kundak, uşaan üzünü örtmää deyni, türlü renktä yapaa ipliindän kıvradılma poyu, yorgançıya kolan. Te ne o aarardı – biyaz garus ipliktän iinäylän örülü takecik. Titirär ellärlän koydu onu da sandıktan dışanna, eşil barizin yanına.

Bu paalılıkları mukayet karı çok yıllar molidän hem küftän korudu. Allaa ömür verirsä, ikinci boydan unukalarına baaşış.

(Mercanka M. Meneşalar çıvgında. Kişinöv. 2013, s. 15-16)

Ghid metodologic: pag. 105

Семейные традиции

Вписать, какие традиции заимствованы от дедушек и бабушек, а какие сложились в уже вашей семье.

Семейные традиции				
В семье матери	В семье отца	В вашей семье		
		Какие традиции поддерживаются сейчас?	Какие новые традиции появились?	Сколько всего традиций в вашей семье?

(Sursa: www.didactic.ro; www.google.ro)

Техника **ПОПС-формула**: студенты кратко и всесторонне выражают собственную позицию по изученной теме по формуле:

П – позиция

О – объяснение (или обоснование)

П – пример

С – следствие (или суждение).

Первое из предложений (позиция) должно начинаться со слов:

Я считаю, что...

Второе предложение (объяснение, обоснование своей позиции) начинается со слов:

Потому что ...

Третье предложение (ориентированное на умение доказать правоту своей позиции на практике) начинается со слов:

Я могу доказать это на примере ...

И, наконец, четвертое предложение (следствие, суждение, выводы) начинается со слов:

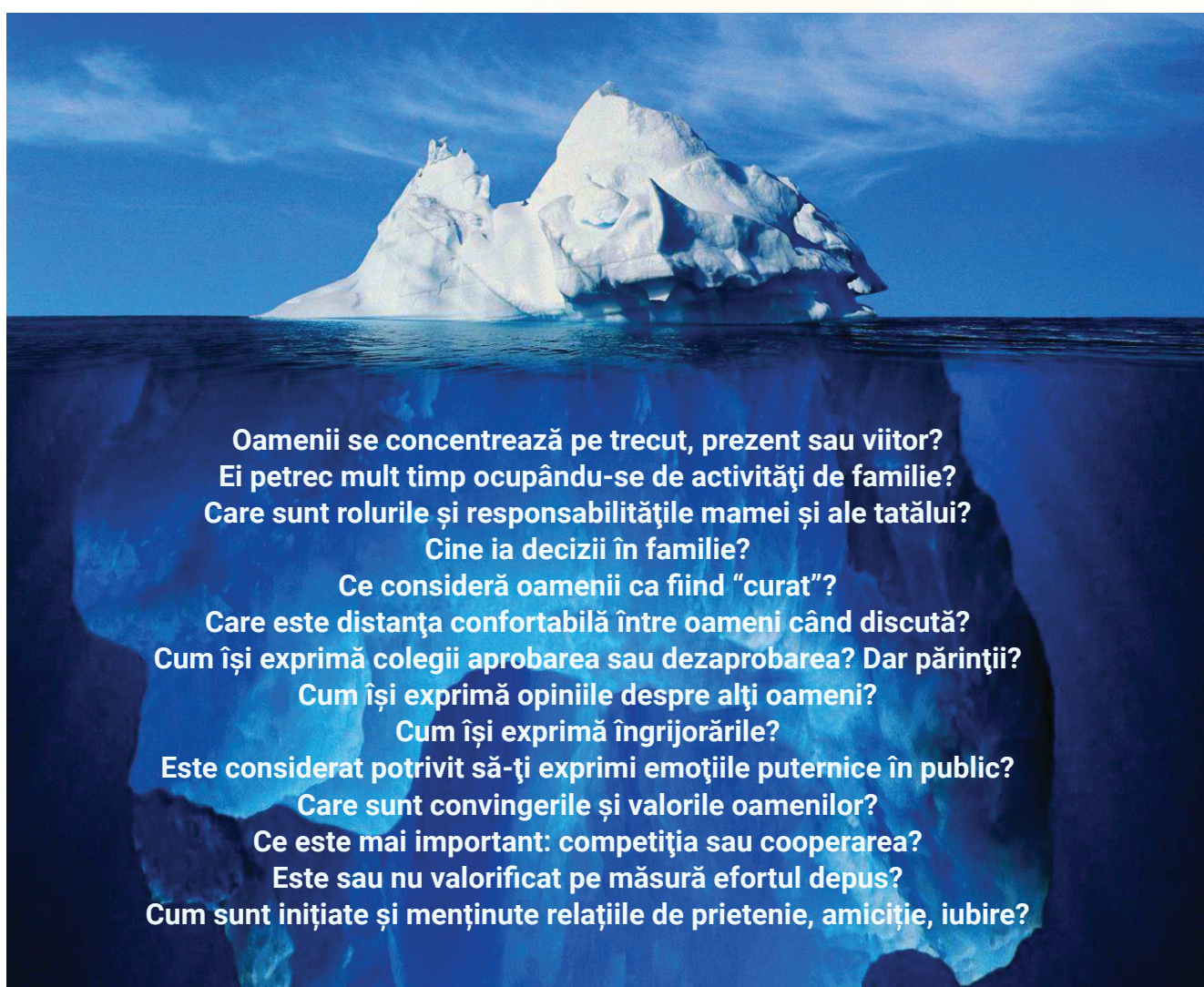
Исходя из этого, я делаю вывод о том, что...

Ghid metodologic: pag. 112

Pietrele subterane ale diferențelor culturale

- Identificarea dimensiunii ascunse, dar și a conexiunilor dintre părțile invizibile și cele vizibile ale unei culturi.

Facilitatorul desenează pe tablă (flipchart) două aisberguri. Studenții sunt solicitați să răspundă la întrebările de la temelia aisbergului, bazându-se pe experiența lor de cetățeni ai Republicii Moldova. Facilitatorul va nota răspunsurile în interiorul primului aisberg. Apoi, studenților le sunt adresate întrebările din vârful aisbergului, iar răspunsurile sunt notate tot în interiorul primului aisberg. Se identifică o altă cultură europeană pe care studenții o cunosc mai bine. Facilitatorul roagă grupul să răspundă la aceleași întrebări, cu același algoritm, notând răspunsurile în cel de-al doilea aisberg. Ulterior, studenții sunt invitați să explice în ce mod răspunsurile oferite pentru părțile ascunse ale aisbergului culturii Republicii Moldova descriu realitatea. Studenții sunt încurajați să nuanțeze și răspunsurile lor pentru cealaltă țară analizată.

Competența interculturală: pag. 44

Cultura și valorile

- Explorarea convingerilor elevilor cu privire la valorile culturale tipice Republicii Moldova, prin comparație cu percepțiile lor, și stimularea gândirii critice.

Completați cu DA, dacă sunteți de acord cu afirmația, sau cu NU, dacă nu sunteți de acord. În cel de-al doilea caz, vă rugăm să adăugați o descriere scurtă a unei situații care va explica dezacordul Dvs.		
	DA / NU	
1) Percepția de sine		
A. Conceptul de sine		Un membru al familiei sau al grupului dezvoltă comportamente orientate spre relații interpersonale calme.
B. Cum ar trebui să se acționeze		Independență; încurajare să consolidezi relații cu alții.
2) Percepția lumii		
A. Relația cu natura		Oamenii sunt parte din natură și trebuie să se integreze în aceasta în mod armonios.
B. Conceptul de timp		Lucrurile sunt bine planificate, activitățile sunt organizate în funcție de prioritatea lor.
3) Motivația		
A. Conceptul de realizare/succes		Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, rezultatul eforturilor depuse în acest sens.
B. Psihologia motivației		Membrii comunității sunt încurajați de la vârste fragede să-și realizeze potențialul, să se deosebească de alții prin ceva.
4) Modalitatea de relaționare cu alții		
A. Specificul personalității		Oamenii reacționează la alții în baza tendinței de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.
B. Statutul persoanei		Se tinde spre un ideal de egalitate, ceilalți sunt tratați ca fiind egali.
C. Soluționarea diferențelor		Confruntarea este realizată în mod deschis, încercându-se totuși să se evite conflictele.
5) Forma de activitate		
A. Importanța actului de "a face"		"A face" nu este accentuat în mod special; lucrurile se iau ca atare, în funcție de ceea ce consideră persoana că este important.

Competența interculturală: pag. 45

Tabelul valorilor contrastante

- Elaborarea unui scurt eseu în care să se abordeze diferențele și similitudinile între cultura din Republica Moldova și alte culturi, prin confruntarea răspunsurilor din tabel.

	Cultura din Republica Moldova	Alte culturi europene
1) Percepția de sine		
A. Conceptul de sine	O entitate unică, dar în strânsă relație cu "alții" (familie, grup, comunitate).	Un membru al familiei sau al grupului dezvoltă comportamente orientate spre relații interpersonale calme.
B. Cum ar trebui să se acționeze	Dependența de alții; încurajare să consolidezi relații cu alții.	Independență; încurajare să consolidezi relații cu alții.
2) Percepția lumii		
A. Relația cu natura	Oamenii nu sunt grijulii față de mediul înconjurător.	Oamenii sunt parte din natură și trebuie să se integreze în aceasta în mod armonios.
B. Conceptul de timp	Nu este nicio urgență, ne mișcăm fără grabă, "avem timp destul".	Lucrurile sunt bine planificate, activitățile sunt organizate în funcție de prioritatea lor.
3) Motivația		
A. Conceptul de realizare/succes	Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, o chestiune de destin.	Împlinirea în relațiile interpersonale plăcute este, în mare măsură, rezultatul eforturilor depuse în acest sens.
B. Psihologia motivației	Sentimentele împărtășite între membrii comunității exclud pornirile de a te distinge de alții, de a fi superior prin ceva.	Membrii comunității sunt încurajați de la vârste fragede să-și realizeze potențialul, să se deosebească de alții prin ceva.
4) Modalitatea de relaționare cu alții		
A. Specificul personalității	Oamenii reacționează la alții în baza tendinței de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.	Oamenii îi tratează pe cei din jur în baza personalității acestora, evitându-se tendința de a accepta sau rejecta persoana în totalitate.
B. Statutul persoanei	Modelul ierarhic – persoanele sunt tratate în funcție de poziția în societate.	Se tinde spre un ideal de egalitate, ceilalți sunt tratați ca fiind egali.
C. Soluționarea diferențelor	Confruntarea este intermediată astfel încât să se evite conflictele.	Confruntarea este realizată în mod deschis, încercându-se totuși să se evite conflictele.
5) Forma de activitate		
A. Importanța actului de "a face"	"A face" nu este accentuat în mod special; lucrurile se iau ca atare, în funcție de ceea ce consideră persoana că este important.	"A face"/a fi activ este înalt apreciat; orice face persoana este valorificat și considerat important.

Influențele culturale asupra opiniilor

- Facilitarea înțelegerii rolului pe care îl are cultura asupra felului în care percepem și analizăm situațiile specifice și lumea în întregime.
Facilitatorul va distribui fișa de lucru *Ce ați face?* și îi roagă pe studenți să o completeze în mod individual. Ulterior, se inițiază o discuție în grupul mare. Facilitatorul va nota pe tablă sau pe flipchart răspunsurile la următoarele întrebări:
 1. **Ce este cultura?**
 2. **Care dintre elemente culturii pot fi identificate ușor și care mai greu (atitudinile, valorile)?**
 3. **Oferiți exemple de valori specifice culturii noastre. Cum sunt ele vizibile în societatea noastră?**
 4. **Oferiți exemple de valori specifice altor țări din UE. Cum sunt ele vizibile în societățile acestor țări?**

Fișa de lucru *Ce ați face?*

- 1) **Dacă vedeți un grup de adolescenți aruncând cu pietre într-un câine?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 2) **Dacă vedeți o mamă care se zbugiumă cu cei trei copii mici ai săi, în timp ce tatăl nu face nimic?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 3) **Dacă fratele sau sora dvs. pocnește din degete de câteva ori pentru a vă atrage atenția?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 4) **Dacă vedeți vecinul/vecina (colegul/colega) dvs. făcându-vă semnul OK?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 5) **Dacă vedeți un cuplu care, mergând pe stradă, se ține de mâini?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 6) **Dacă aveți un oaspete care eructează la masă după ce a mâncat?**
Răspunsul/reacția dvs.:

- 7) **Dacă ați convenit să vă întâlniți cu o prietenă/un prieten la ora 16.00, iar acum e ora 17.00 și el/ea încă nu a venit?**
Răspunsul/reacția dvs.:

8) **Dacă vi se spune că v-ați îngrășat?**

Răspunsul/reacția dvs.:

9) **Dacă faceți cunoștință cu o doamnă și ea vă întinde mâna pentru a vă saluta?**

Răspunsul/reacția dvs.:

10) **Vecinul/vecina dvs. bate la ușă și cere să-i împrumutați ceva?**

Răspunsul/reacția dvs.:

Facilitatorul distribuie fișa de lucru *Ce ați face ACUM?*, pentru a o completa în mod individual. Ulterior, sunt formate grupuri mici, a câte 2-3, care vor compara răspunsurile oferite la întrebările din ambele fișe și vor discuta pe marginea deosebirilor atestate. Fiecare grup va sumariza discuția și va prezenta concluzia în plen. Facilitatorul va debriefa activitatea cu întreaga clasă.

Fișa de lucru *Ce ați face ACUM?*

1) **Dacă vedeți un grup de adolescenți aruncând cu pietre într-un câine?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde câinii au rabie și sunt sălbatici:

2) **Dacă vedeți o mamă care se zburcă cu cei trei copii mici ai săi, în timp ce tatăl nu face nimic?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o societate în care rolurile de gen împărțite de majoritatea populației sunt cele tradiționale:

3) **Dacă fratele sau sora dvs. pocnește din degete de câteva ori pentru a vă atrage atenția?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde sunetele din degete sunt folosite pentru a atrage atenția cuiva:

4) **Dacă vedeți vecinul/vecina (colegul/colega) dvs. făcându-vă semnul OK?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde acest semn este un gest obscen:

5) **Dacă vedeți un cuplu care, mergând pe stradă, se ține de mâini?**

Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde acest gest se consideră promiscuu:

- 6) **Dacă aveți un oaspete care eructează la masă după ce a mâncat?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când sunteți dintr-o țară în care acest comportament semnifică recunoștință pentru masă și aprecierea bucatelor:
-
- 7) **Dacă ați convenit să vă întâlniți cu o prietenă/un prieten la ora 16.00, iar acum e ora 17.00 și el/ea încă nu a venit?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară unde punctualitatea este o valoare, se respectă programul fiecăruia:
-
- 8) **Dacă vi se spune că v-ați îngrășat?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară în care aceste cuvinte ar fi un compliment:
-
- 9) **Dacă faceți cunoștință cu o doamnă și ea vă întinde mâna pentru a vă saluta?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când trăiți într-o țară unde se obișnuie ca lumea să se salute strângându-și mâinile, chiar dacă persoana tocmai a realizat o muncă manuală neplăcută:
-
- 10) **Vecinul/vecina dvs. bate la ușă și cere să-i împrumutați ceva?**
Răspunsul/reacția dvs. în cazul când locuiți într-o țară în care schimbul de amabilități și solicitări este o regulă nescrisă, care se respectă înainte să se ajungă la o relație mai apropiată:
-

Harta socială

- Fiecare elev are o foaie A3.
- În centru își scrie numele și prenumele.
- Pe primul cerc, se scriu numele acelor persoane din familie cu care elevul comunică (rude apropiate sau mai depărtate).
- Pe cercul al doilea, se scriu numele prietenilor – însă condiția este ca aceste persoane să facă parte din cercul în care comunică pe viu, nu prin rețele de socializare.
- Pe cercul al treilea, elevul va scrie numele persoanelor pe care ar vrea să le cunoască (pot fi cunoscuți virtuali, rude etc.).

Prin urmare, harta se structurează vizual în jurul unui centru și are 3 cercuri.

- Cu altă culoare, lângă fiecare nume se vor scrie cuvinte-cheie care ar putea caracteriza relația elevului cu persoanele nominalizate: substantive care indică gradul de rudenie, prenumele mediatorului (cel prin care elevul a cunoscut persoana respectivă), metafore-substantive, adjective trăsături de caracter relevante, caracteristici ale relației, toponime, date ș.a.m.d.
- Când harta este completată, elevul ar trebui să aibă posibilitatea de a prezenta relațiile sale sociale. El poate să meargă pe un cerc sau să aleagă câte o „adresă” din fiecare cerc. De ex., din primul cerc, aș vrea să vă relatez despre bunica mea din partea mamei...; din cercul prietenilor, am să vă povestesc despre relația mea cu...; dintre prietenii virtuali, mă opresc la.... Prezentarea hărții este necesară mai ales pentru a oferi modele de gândire și comunicare.

Această acumulare îl va ghida pe elev în alegerea persoanelor cu ajutorul cărora își va realiza proiectul.

Competența interculturală: pag. 53

Cuvinte împrumutate

Multe dintre cuvintele din limba română se aseamănă cu cuvintele altor limbi. Un motiv ar fi că au aceeași origine, altul că ar fi fost împrumutate unele de la altele. Iată câteva asemănări:

- *română, turcă, greacă*: alăută, amanet, catifea, călăuză, farfurie, fistic, geamantan, lăutar, lăută, palavră, pilaf, zuluful, dădacă, harababură, maimuță,
- *română, turcă, greacă, franceză*: cafea,
- *română, turcă, bulgară*: arpagic, năut, odaie, raft, salam, zarzavat, pârjoale,
- *română, turcă, sârbă, croată*: bostan, mosor,
- *română, turcă, bulgară, sârbă, croată*: burghiu,
- *română, turcă, greacă, bulgară, sârbă, croată*: cutie,
- *română, turcă, maghiară*: papuc, tărâm,
- *română, turcă, franceză*: padișah,
- *română, turcă, rusă, ucraineană*: liman,
- *română, greacă*: caisă,
- *română, rusă*: ceai, cioban, piersică,
- *română, slavă*: vișine, cireșe,
- *română, sârbă*: cârd,
- *română, germană*: oberliht,
- *română, macedoneană*: ciocan.

Limba română a împrumutat multe cuvinte din turcă, slavă, maghiară, greacă etc. Iată câteva dintre cele mai folosite:

- Cuvinte împrumutate din **limba turcă**: acadea, atlas; baclava; berechet; buzdugan; basma; beci; borangic; bumbac; bursuc; butuc; capcană; capot; chef; ciob; cașcaval; catâr; cazan; ceahun; chibrit; chioșc; chirie; cioban; ciomag; ciorap; ciorbă; cântar; cusur; dandana; dovleac; dud; dugheană; dulgher; fes; geantă; ghiveci; habar; hac; halat; haimana; hal; halal; halva; hamal; hambar; haz; herghelie; geam; iaurt; ibric; lalea; lighean; liliac; lulea; macara; magiun; moft; moftangiu; musafir; mușama; nufăr; pastramă; salcâm; sarma; sofa; susan; șiretlic; taifas; tarabă; taraf; tavan; telemea; tutun; tărâm; toi; trufanda; zambilă; zeflemea; zor.
- Cuvinte împrumutate din **limba slavă** (sau derivații): a iubi, glas, nevoie, prieten, a zâmbi, zăpadă, ceas, iad, graniță, măgar, nădejde, pricină, rai, răs, a sădi, sfânt, stăpân, veac, vreme, plug, sită, război, brici, dobândă, a sfârși, a săvârși, apostol, călugăr, cazanie, slovă, stareț, episcop, evanghelie, brazdă, ogor, snop, babă, boier, sticlă, steag, veac, veste, zid, zvon, bogat, bolnav, scund, slab, vesel, vrednic, a izbi, a îndrăzni, a lipi, a lovi, a privi, a trăi, a trăsni.
- Cuvinte împrumutate din **limba greacă**: a agonisi, tacticos, folos, prisos, cost, arvună, mătase, flămară, stol, buzunar, proaspăt.
- Cuvinte împrumutate din **limba maghiară**: neam, viclean, oraș, belșug, gând, fierăstrău, vameș, a cheltui, chin, răvaș, tobă, chipeș, uriaș, a tămădui, a îngădui, a bănuși, a (se) bizui.
- Cuvinte împrumutate din **limba latină** (fondul de bază): apă, lumină, foc, cântec, farmec, copil, ochi, mână, frate, soră, casă, pâine, pământ, țară, aur, dulce, a veni, a zice, a procura, iarbă, cireș, câmp, zi, oaie, bou, găină, ager, agil, bătrân, veteran, clar, colocviu, insulă.

- Cuvinte împrumutate din **limba franceză**: influență, inventar, a soluționa, recensământ, mesager, parfum, elev, antreu.
- Cuvinte împrumutate din **limba italiană**: operă, capodoperă, bancă, contabil, bilanț, piano, bariton, solfegiu, mandolină, spaghete.
- Cuvinte împrumutate din **limba germană**: crenvurșt, rucsac, halta, boiler, bliț, procură, prodecan.
- Cuvinte împrumutate din **limba rusă**: combinat, agregat, mecanizator, agrotehnică, procuratură.
- Cuvinte împrumutate din **limba engleză**: talk-show, mass-media, stres, campus, speaker, motel, radar, tobogan, corner, meci, fault, dribling, ring, design, miting.

(Dicționar de cuvinte împrumutate)

- Găsește sinonime pentru cuvintele din informație.
- Găsește și antonime pentru câteva dintre cuvintele de mai sus.
- Subliniază cuvintele pe care le-ai auzit în alte limbi.
- Ce cuvinte din alte limbi seamănă cu unele din limba română?
- De ce oamenii utilizează cuvinte din alte limbi?
- Alcătuieste un text din 8-9 enunțuri în care să folosești cel puțin 15 cuvinte din cele de mai sus.

Competența interculturală: pag. 131

Jucării-simboluri naționale la diferite popoare

EVOCARE

- Împărtășiți colegilor ce cunoașteți deja la tematica anunțată în titlu.
- Care credeți că este semnificația reală a acestor jucării?

REALIZARE A SENSULUI

- Informează-te și procesează informația.

Matrioșca (rusă: матрёшка) este o jucărie din lemn, o păpușă viu colorată, goală pe interior, în care sunt introduse alte păpuși, mai mici, identice. Se realizează din lemn de esență moale, din mesteacăn sau tei. A apărut prima dată în anii '90 ai secolului al XIX-lea, în localitatea Abramțevo, dar adevăratul centru de confecționare a celebrei jucării a devenit Serghiev-Posad. Aceste păpuși sunt și un simbol al fertilității. Arhetipul acestei jucării îl constituie ouăle de Paște, viu colorate, care se realizau în vechime din lemn pictat. Aceste ouă erau goale în interior, în care cel mai mare putând fi incluse altele mai mici. O astfel de jucărie se întâlnea și în Japonia, reprezentând un bătrânel jovial, cu mustăți lungi și albe, Darumú (sau, după alte informații, înfățișându-l pe sfântul budist Fukuruma), păpușa care era alcătuită din cinci figurine ce intrau una în alta.

Odată, după cum spune una dintre legende, cunoscutul pictor rus Serghei Maliutin ținea în mână un ou de lemn pictat și o jucărie japoneză. Aceste jucării diferite, realizate în două colțuri diferite ale Pământului, i-au dat o idee interesantă: imediat a schițat pe hârtie o păpușă hazlie, apoi încă una și încă una... La rugămintea pictorului, strungarul V. Zvezdocikin a realizat, din lemn, forma dorită. Serghei Maliutin a pictat-o. Așa a venit pe lume fetița îmbrăcată în sarafan rusec: cu șalul ei, cu cocoșul negru în brațe. În interiorul ei se mai ascundeau încă șapte figurine, una mai mică decât alta, ultima, cea de-a opta, înfățișând un bebeluș în fașă. Cineva, văzând-o, a exclamat: „Ptui, este chiar Matriona!” Și așa a primit fetița numele de Matriona, de la care mai târziu s-a format diminutivul Matrioșka. Cocoșul era deseori un simbol al fertilității, în Rusia și în toată Europa, dar mai ales în Franța: dovadă a prosperității și fecundității, imaginea sa țopăie de jur împrejurul clopotnițelor.

(După Wikipedia)

- Alcătuiți un articol similar pentru Wikipedia despre Guguță sau alte personaje-simbol la diferite popoare.

REFLECȚIE

În didactică, formatoarele O. Cosovan și T. Cartaleanu, de la CE PRO DIDACTICA, au ilustrat componentele competenței, în general și ale competenței interculturale, în particular, pornind de la simbolistica Matrioșcăi. Amintiți-vă care sunt acestea și demonstrați-le jucându-vă în echipe de câte 5 persoane, în care fiecare să aibă o păpușică. Păpușa mare, în care se vor introduce pe rând celelalte 4, reprezintă persoana competentă intercultural.

Costumele naționale la diferite etnii

EVOCARE

- Pregătește-te imaginar pentru a participa la un Festival al etniilor și alege-ți costumul național al etniei pe care o reprezinți. Documentează-te, în acest sens, despre fiecare piesă vestimentară. Poți folosi inclusiv resursele digitale disponibile.

REALIZARE A SENSULUI

- Prezintă grupului costumul ales, dezvoltând importanța fiecărui element/accesoriu în tradiția populară respectivă.
- Activitate pe echipe:
Călătorie imaginară în diferite țări ale lumii pentru a cunoaște costumul național și moda timpului în care ele au apărut.

EASTERN EUROPE

REFLECȚIE

- Ce ați învățat din activitatea realizată?
- Ce mesaj de educație interculturală merită să fie transmis copiilor cu care veți lucra la grădiniță sau la școală? Scrieți-le pe un poster sau pe un slide.

EXTINDERE

- Fiecare student va căuta câte o informație și imagini relevante despre costumul național la poporul ales de el. Propuneți fiecare câte un popor, despre al cărui costum vreți să vă documentați suplimentar.

Pestalozzi și moștenirea sa spirituală transculturală

EVOCARE

- Împărtășește colegilor ce cunoști despre Pestalozzi. Când și unde ai cunoscut acest nume?

REALIZARE A SENSULUI

- Informează-te și notează noutățile din articolul biografic de mai jos.

Johann Heinrich Pestalozzi (n. 12 ianuarie 1746, Zürich, Confederația Veche a Elveției – d. 17 februarie 1827, Brugg, Elveția) a fost un pedagog elvețian și reformator al educației. A îmbogățit și a reînnoit conținutul și metodele învățământului primar, fiind considerat întemeietorul școlii populare. Profilul său ocupațional se extinde de la pedagog, la filantrop, filozof, politician, scriitor și agricultor.

Pestalozzi fost influențat atât de iluminism, cât și de romantism. Astfel, a considerat că îmbunătățirea situației maselor populare se poate realiza, în primul rând, prin educație și instrucție, care ar trebui să se desfășoare atât în școală, cât și în mediul familial, conform naturii, adică să descopere și să stimuleze abilitățile înnăscute al copilului.

Considerând că tineretul trebuie să fie înzestrat nu numai cu cunoștințe, ci și cu deprinderi practice, a preconizat îmbinarea instrucțiunii cu munca productivă. Principiile școlii pestalozziene au fost preluate, cu unele îmbunătățiri, de întreaga pedagogie științifică: intuiția, stimularea activității proprii a copilului, respectarea individualității lui, asigurarea dezvoltării armonioase și echilibrate a omului și încadrarea în comunitatea educativă (de la familie până la umanitate).

Pestalozzi și-a pus în practică ideile în Institutul pentru copii orfani Neuhof, pe care l-a înființat și l-a condus în perioada 1774-1780. În 1798, la încheierea revoluției burgheze din țară, eveniment soldat cu apariția Republicii Elvețiene, intră la conducerea orfelinatului din Stans, funcție pe care o deține până în 1799. În perioada 1800-1804, a condus institutul din Burgdorf, care în 1805 se mută la Münchenbuchsee și, tot în același an, la Yverdon, în fruntea căruia se află până în 1825.

A fost influențat în ideile sale pedagogice și filozofice de către Jean-Jacques Rousseau, iar el, la rândul său, i-a avut ca discipoli pe Allan Kardec (pedagog și scriitor francez, fondatorul spiritismului), Friedrich Fröbel (educator german), Louis-Vincent Tardent (botanist și academician elvețian) etc.

În spațiul românesc ideile lui Pestalozzi pătrund mai întâi în Transilvania prin intermediul lui Stephan Ludwig Roth, care i-a fost discipol și colaborator la Yverdon. Aceste idei au influențat Regulamentul școlar din Țara Românească (1832) și pe cel din Moldova (1835).

Operele semnate de Pestalozzi:

- 1780: Ora de seară a unui sihastru;
- 1781-1787: Leonardo e Gertrude („Leonard și Gertruda”);
- 1783: Sulla legislazione e l’infanticidio („Asupra legislației și infanticidul”);
- 1797: Mie indagini sopra il corso della natura umana nello svolgimento del genere umano („Cercetările mele asupra cursului naturii umane în dezvoltarea genului uman”);
- 1801: Come Gertrude istruisce i suoi figli („Cum își învață Gertruda copiii”);
- 1825: Canto del cigno („Cântecul lebedei”).

(Informație adaptată după Wikipedia)

REFLECȚIE

- Prin ce te-au impresionat secvențele biografice ale lui Pestalozzi? Expune, cel puțin, 3 lucruri, care au prezentat interes sporit pentru tine.

EXTINDERE

- Teme pentru proiecte de investigație, realizate în pereche sau în grup. Informează-te suplimentar și sistematizează în mod ilustrativ datele pe postere la tematicile de mai jos:
 - a) Ideile protestante ale lui Pestalozzi;
 - b) Discipolii săi renumiți – Allan Kardec, Friedrich Fröbel, Louis-Vincent Tardent, Stephan Ludwig Roth;
 - c) Regulamentul școlar din Țara Românească (1832) și cel din Moldova (1835);
 - d) Operele lui Pestalozzi, rămase ca moștenire spirituală universală;
 - e) Universitatea din Zurich, în care se păstrează vie amintirea despre marele pedagog;
 - f) Ideile de educație interculturală, promovate prin principiile pedagogice ale lui Pestalozzi.